

(i) Printed Pages : 4 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

2	5	8	7	5
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	4	0	4
---	---	---	---

**Master of Arts (Sociology) 4th Semester
(2055)**

PERSPECTIVES ON INDIAN SOCIETY (In all Mediums)

Paper : SOC-R-440

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 80

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each unit. Question No. 1 is compulsory.

1. Attempt each in **30-35** words :

- (1) Who is known as the father of Indian Sociology ?
- (2) Little Tradition.
- (3) Universalization.
- (4) Contextualization.
- (5) Meaning of 'purity-pollution'.
- (6) Sanskritization.
- (7) Who authored the book "Indian Villages" ?
- (8) Conflict Perspective.
- (9) Name two important sociologists who contributed to the study of caste in India.
- (10) What are three pillars of Indian Society ? 2×10=20

UNIT-I

2. What do you mean by Indological Perspective ? Discuss G.S. Ghurye's contribution to the study of Indian society. 15
3. How does Dumont understand Indian society through the concept of Homo-Hierarchicus ? 15

UNIT-II

4. Critically comment on the structural-functional approach of Srinivas to the study of Indian society. 15
5. Bring out S.C. Dube's contribution to the understanding of India's changing villages. 15

UNIT-III

6. How has A.R. Desai analysed Indian society through conflict perspective ? 15
7. Elaborate upon the conceptualization of Indian society in terms of Ambedkar. 15

UNIT-IV

8. Write an essay on the current issues in Indian Sociology. 15
9. Bring out the significance of 'Indigenization of Sociology' in the understanding of Indian society. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न चुनते हुए कुल पाँच प्रश्न हल करें। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

1. प्रत्येक को 30-35 शब्दों में करें :
 - (1) भारतीय समाजशास्त्र के जनक के रूप में किसे जाना जाता है ?
 - (2) छोटी परंपरा।
 - (3) सार्वभौमिकरण।
 - (4) संदर्भीकरण।
 - (5) 'पवित्रता-प्रदूषण' का अर्थ।
 - (6) संस्कृतिकरण।
 - (7) "भारतीय गाँव" पुस्तक के लेखक कौन हैं ?
 - (8) संघर्ष परिप्रेक्ष्य।
 - (9) भारत में जाति के अध्ययन में योगदान देने वाले दो महत्वपूर्ण समाजशास्त्रियों के नाम बताइए।
 - (10) भारतीय समाज के तीन स्तंभ क्या हैं ? 2×10=20

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਇੰਡੋਲੌਜਿਕਲ ਪਰਿਪ੍ਰੇਖਯ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਯਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ ? ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜ ਕੇ ਅਧਯਯਨ ਮੇਂ G.S. ਧੁਰ੍ਯੋ ਕੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੇਂ। 15
3. ਡ੍ਰਯੂਮਾਂਟ ਹੋਮੋ-ਹਾਧਰਾਕਿੰਕਸ ਕੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਕੇ ਮਾਧਯਮ ਸੇ ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜ ਕੋ ਕੈਸੇ ਸਮਝਤੇ ਹੈਂ ? 15

ਯੂਨਿਟ-2

4. ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜ ਕੇ ਅਧਯਯਨ ਕੇ ਲਿਏ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਕੇ ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ-ਕਾਰਯਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਕੋਣ ਪਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਟਿਪ੍ਪਣੀ ਕਰੇਂ। 15
5. ਭਾਰਤ ਕੇ ਬਦਲਤੇ ਗਾਂਵੋਂ ਕੀ ਸਮਝ ਮੇਂ S.C. ਦੁਬੇ ਕੇ ਯੋਗਦਾਨ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੇਂ। 15

ਯੂਨਿਟ-3

6. A.R. ਦੇਸਾਇ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੇ ਪਰਿਪ੍ਰੇਖਯ ਮੇਂ ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜ ਕਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੈਸੇ ਕਿਯਾ ? 15
7. ਅੰਬੇਡਕਰ ਕੇ ਸੰਦਰਭ ਮੇਂ ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜ ਕੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਪਰ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਸੇ ਚਰਚਾ ਕਰੇਂ। 15

ਯੂਨਿਟ-4

8. ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜਸ਼ਾਸ਼ਟ੍ਰ ਮੇਂ ਵਰਤਮਾਨ ਮੁਦ੍ਰਾਂ ਪਰ ਏਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੇਂ। 15
9. ਭਾਰਤੀਯ ਸਮਾਜ ਕੀ ਸਮਝ ਮੇਂ 'ਸਮਾਜਸ਼ਾਸ਼ਟ੍ਰ ਕੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀਕਰਣ' ਕੇ ਮਹਤਵ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੇਂ। 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

1. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ 30-35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :
 - (1) ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਜਨਕ ਵਜੋਂ ਕਿਸਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
 - (2) ਛੋਟੀ ਪਰੰਪਰਾ।
 - (3) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ।
 - (4) ਸੰਦਰਭੀਕਰਨ।
 - (5) 'ਸੁੱਧਤਾ-ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ' ਦਾ ਅਰਥ।
 - (6) ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਕਰਨ।

- (7) “ਭਾਰਤੀ ਪਿੰਡ” ਕਿਤਾਬ ਕਿਸਨੇ ਲਿਖੀ ?
- (8) ਸੰਘਰਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ।
- (9) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (10) ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਥੰਮ੍ਹ ਕੀ ਹਨ ? 2×10=20

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਇੰਡੋਲੋਜੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਸ. ਘੁਰੇ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
3. ਡੂਮੋਂਟ ਹੋਮੋ-ਹਾਇਰਾਰਚਿਕਸ ਦੀ ਪਾਰਨਾ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ? 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਦੇ ਢਾਂਚਾਗਤ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ। 15
5. ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਸੀ. ਡੂਬੇ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਏ.ਆਰ. ਦੇਸਾਈ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ? 15
7. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 15
9. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ‘ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀਕਰਨ’ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15